

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Plzni rozhodl samosoudkyně Mgr. Janou Komínkovou ve věci

žalobce: X. H. V., narozený dne X,
státní příslušník: X,
naposledy známým pobytem v: Zařízení pro zajištění cizinců
Vyšní Lhoty, Vyšní Lhoty 234, 739 51 Vyšní Lhoty,

proti

žalovanému: Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky,
sídlem Nad Štolou 936/3, 170 34 Praha 7,

v řízení o žalobě ze dne 22. 5. 2023 proti rozhodnutí žalovaného ze dne 5. 5. 2023, č. j.
OAM-395/LE-BA01-HA15-2023,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá nárok na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobce dne 3. 4. 2023 podal v České republice žádost o udělení mezinárodní ochrany. Svou žádost odůvodnil tím, že má ve své vlasti, tj. Vietnamu, a dále v Rumunsku, kde v minulosti pobýval, velký dluh. Do ČR odešel z ekonomických důvodů.
2. Žalovaný žádost žalobce o mezinárodní ochranu zamítl podle § 16 odst. 1 písm. a) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, a to jako zjevně nedůvodnou. V průběhu azylového správního řízení bylo objasněno, že tvrzený důvod žádosti představují pouze ekonomické důvody.

Do ČR žalobce přicestoval za prací. Žalobce neuvedl skutečnosti, na jejichž základě by bylo možné dospět k závěru o nebezpečí pronásledování, resp. vážné újmy. Žalovaný se také opřel o informace z vlastní svodky (Ministerstva vnitra) ke dni 14. 6. 2022.

3. Proti rozhodnutí žalovaného žalobce brojil žalobou, v níž nesouhlasil se závěrem žalovaného. Žalobce žádal o udělení mezinárodní ochrany především proto, že má důvodné obavy o své zdraví a bezpečnost, jelikož v případě návratu do Vietnamu nebude schopen sehnat zaměstnání, a bude tak uvržen do chudoby, a navíc mu bude hrozit pronásledování ze strany věřitelů. Vietnamské státní orgány neposkytují nezaměstnaným žádnou podporu, a žalovaný tak bude v případě návratu do Vietnamu zcela odkázán na solidaritu spoluobčanů, což však neposkytuje žádné záruky, že žalobce bude mít alespoň takovou životní úroveň, která mu umožní „přežít“ bez újmy na zdraví. Ve Vietnamu panuje otřesná ekonomická situace, kde být zaměstnaný je považováno za výsadu. Skupina nezaměstnaných obyvatel si zajišťuje obživu alespoň hospodařením na minimální rozloze jejich zemědělské půdy. Žalobce však ve Vietnamu nevlastní vůbec nic a už vůbec ne zemědělskou půdu, tudíž si nemůže zajistit obživu. Výše uvedené okolnosti donutily žalobce svoji kritickou situaci řešit odcestováním ze země a hledáním pracovních příležitostí v Evropě. Žalobce pracoval v Rumunsku na základě platného pracovního víza. Žalobce následně odcestoval do České republiky, jelikož je zde integrovaná početná vietnamská komunita a shánění životních příležitostí je zde pro něj snazší. Žalobci je ČR blízká a nepřeje si nic jiného, než aby zde mohl pobývat a legálně si vydělat peněžní prostředky pro obživu sebe a své rodiny a splacení svých dluhů, aby předešel násilným vymahačským praktikám. Za tímto účelem žalobce podal žádost o mezinárodní ochranu v ČR, přičemž se domnívá, že jeho žádost je důvodná. Žalobce má za to, že pakliže žalovaný neshledal důvod pro udělení mezinárodní ochrany podle § 12 zákona o azylu, měl se důkladněji zabývat možností udělení humanitárního azylu ve smyslu § 14 zákona o azylu, neboť žalobce je přesvědčen, že v jeho případě jsou dány důvody hodné zvláštního zřetele pro udělení této mezinárodní ochrany. Žalobce je toho názoru, že by bylo zcela nehumánní žalobce nuceně navrátit do Vietnamu. Nad rámec uvedeného si žalobce dovoluje upozornit, že v jeho případě je přinejmenším dán důvod pro udělení doplňkové ochrany ve smyslu § 14a zákona o azylu. V případě žalobce jsou totiž dány důvodné obavy, že pokud by byl vrácen do země jeho původu, tak by mu hrozilo skutečné nebezpečí závažné újmy ve smyslu § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu, konkrétně kruté, nelidské a ponižující zacházení, přičemž v situaci žalobce nepřichází efektivní využití ochrany ze strany vietnamských veřejnoprávních orgánů v úvahu, jelikož tyto nechávají občany bez zaměstnání odkázané na sebe, což v krajních případech může de facto znamenat rozsudek smrti.
4. Žalovaný k žalobě sdělil následující: žalovaný správní orgán s žalobou nesouhlasí. Při rozhodování vzal v úvahu skutečnosti, které žalobce tvrdil, a shromáždil k nim relevantní a aktuální informace o situaci v zemi původu. Rovněž vycházel z dostatečně zjištěného stavu věci a má za to, že přijaté řešení odpovídá konkrétním okolnostem daného případu a je patřičným způsobem odůvodněno. Podle § 16 odst. 1 písm. a) zákona o azylu platí, že žádost o mezinárodní ochranu se zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel neuvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu, nebo že mu hrozí vážná újma podle § 14a zákona o azylu a zároveň uvádí pouze ekonomické důvody. Žalobce v průběhu správního řízení neprezentoval jakékoliv skutečnosti svědčící o tom, že by mu ve Vietnamu hrozilo nebezpečí pronásledování nebo vážné újmy. Argumentaci takového obsahu nepředkládá ani v žalobě.

Žalobce svou žádost o mezinárodní ochranu skutečně opírá pouze o ekonomické důvody. Co se týče žalobcových obav z kriminálního jednání věřitelů, žalovaný správní orgán uvedl, že nelze konstatovat, že by mu příslušné státní orgány odmítly poskytnout ochranu, či že by ji nebyly schopny poskytnout. Žalovaný správní orgán v této souvislosti odkazuje na informaci Ministerstva zahraničních věcí ČR informace MZV ČR č. j. 103347/2023-MZV/LPTP ze dne 28. 2. 2023 k č. j. MV-17198-1/OAM-2023, půjčky, úvěry a lichva, z níž vyplývá, že poskytnutí půjčky mezi fyzickými osobami je legální, avšak je zde stanovena maximální výše úrokové sazby na 20 % p. a. „Úvěry načerno“, které vybočují ze zákonných mezí při půjčování peněz mezi fyzickými osobami a s nimi související patologické jevy, jsou vietnamskými úřady vnímány jako nežádoucí. Žalovaný dále konstatuje, že Vietnam disponuje dostatečnou legislativou v občansko-právní a trestně-právní úpravě, přičemž vietnamská vláda má v plánu vytvořit speciální zákon upravující tuto problematiku a novelizovat příslušná ustanovení občanského zákoníku. V případě poskytnutí půjčky s úrokovou sazbou 20 až 99 % p. a. může dlužník ke své ochraně využít občanského soudního řízení. V případě poskytnutí půjčky s úrokovou sazbou 100 % a výše se jedná o trestný čin lichvy a dlužník se může obrátit o pomoc na orgány činné v trestním řízení, tj. soud, státní prokuraturu, ale zejména na policii. Oběť trestného činu lichvy není za uzavření úvěru postihována. Z uvedené informace tak vyplývá, že občané Vietnamu mají možnost obrátit se s žádostí o pomoc na příslušné státní orgány, a domoci se ochrany své osoby a svých práv. Mezinárodní ochrana může být žadateli poskytnuta teprve v případě, kdy mu byla odeprána ochrana země jeho státní příslušnosti či tato ochrana nebyla ze strany příslušných státních orgánů poskytnuta v odpovídající míře. K tomu, aby mohl být učiněn takový závěr, je ovšem nutné, aby žalobce využil všech zákonných prostředků, které právní řád jeho vlasti k ochraně práv a svobod jednotlivce poskytuje. Ohledně námitky týkající se nedostatečného posouzení důvodů pro udělení humanitárního azylu, žalovaný správní orgán uvádí, že humanitární azyl je výjimečným institutem, který lze udělit v případě, že žadatel o mezinárodní ochranu nesplňuje podmínky pro udělení azylu, avšak by bylo nehumánní mu jej neudělit. Jedná se například o osoby s těžkým zdravotním postižením či omezením, nebo kteří pocházejí ze země, která byla zasažena přírodní nebo člověkem způsobenou katastrofou. Žádné takové skutečnosti v případě žalobce však shledány nebyly. Vzhledem k výše uvedených skutečnostem má žalovaný správní orgán za to, že důvody k aplikaci § 16 odst. 1 písm. a) zákona o azylu byly naplněny a napadené rozhodnutí je v tomto směru dostatečně odůvodněno. Žalobce v průběhu správního řízení a ani v žalobě nepředkládá skutečnosti, jimiž by mohl správnost a zákonnost závěrů vyslovených žalovaným správním orgánem zpochybnit.

5. Napadený výrok rozhodnutí žalovaného krajského soudu přezkoumal podle § 75 odst. 2 soudního řádu správního (dále též „s. ř. s.“) v mezích žalobních bodů a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
6. Jestliže se stěžovatel v případě návratu do země původu obával svých věřitelů jako soukromých osob, jsou tato tvrzení významná pro případné udělení doplňkové ochrany. Zjevně nemohou být rozhodující pro udělení azylu, protože důvod údajného pronásledování nelze podřadit pod žádný z důvodů vymezených v § 12 zákona o azylu (vizte např. usnesení NSS č. j. 5 Azs 333/2018-33 ze dne 14. 3. 2019, č. j. 9 Azs 66/2017-28 ze dne 8. 6. 2017).

7. Jde-li pak o hrozící újmu ze strany soukromých osob jako důvod pro udělení doplňkové ochrany, judikatura správních soudů je ustálena v tom, že je podstatné, zda v zemi původu existuje systém účinné ochrany před takovou újmou. Subjektivní nedůvěra vůči vnitrostátním orgánům neodůvodňuje rezignaci na využití ochrany státu. Pokud však informace o zemi původu ukazují opodstatněnost této nedůvěry, nelze po žadateli o mezinárodní ochranu požadovat, aby vyčerpал prostředky vnitrostátní ochrany (vizte usnesení NSS č. j. 5 Azs 172/2018-28 ze dne 17. 1. 2019).
8. V souzené věci žalobce svůj žalobní bod založil pouze na tvrzení, že mu ve Vietnamu hrozí vymáhání dluhů, které na sebe před časem vzal, a na jejichž umoření dosud nevydělal dost peněz. A také na tom, že Vietnamci vracející se domů z ciziny čekají starosti kvůli chybějícímu sociálnímu systému a těžkostem s hledáním nové práce.
9. Bylo na žalobci, aby označil důkazy k prokázání toho, že skutkový stav je ve Vietnamu jiný, než signalizovaly podklady žalovaného [§ 71 odst. 1 písm. e) s. ř. s.]. To neučinil. Z obecného konstatování žalobce lze nanejvýš usoudit, že má za notorietu své tvrzení o potenciálně až nelidském zacházení od svých věřitelů, proti němuž ve Vietnamu nenalezne zastání, a že ve Vietnamu bude čelit horším socioekonomickým poměrům oproti ČR, potažmo Evropě jako takové.
10. Podle § 121 občanského soudního řádu ve spoj. s § 64 s. ř. s. není třeba dokazovat skutečnosti obecně známé. Jsou jimi takové skutečnosti, které jsou známé širšímu okruhu osob a o jejichž existenci se může každý ze spolehlivých zdrojů přesvědčit i bez zvláštních odborných znalostí. Není nutné, aby takovou skutečnost každý opravdu znal; podstatná je možnost kdykoliv se bez těžkostí o existenci takové skutečnosti přesvědčit.
11. Skutkové tvrzení žalobce o předem vyloučené ochraně od vietnamského státu ovšem není skutečností obecně známou ve výše uvedeném smyslu (výše cit. usnesení č. j. 9 Azs 66/2017-28 ostatně vychází z opačného skutkového závěru). Závěr o stavu ve Vietnamu proto není možno učinit bez dokazování provedeného v řízení před správním orgánem či soudem. Tvrzení žalobce tudíž není ničím jiným než předsudečným výrokem bez opory v důkazech. Za situace, kdy žalobce nesprávnost skutkových zjištění dovozoval pouze z údajné notoriety, která však notoriitou není, zjevně nemohl zpochybnit skutkový závěr žalovaného. Přezkumu takto formulovaného žalobního bodu pak nebránila ani žádná vada řízení (vizte rozsudek Krajského soudu v Plzni č. j. 60 Az 59/2019-59 ze dne 12. 11. 2019).
12. K tomu soud ve shodě se žalovaným dodává, že plnění povinností z finančních závazků (splácení dluhů) samo o sobě nejen, že nezahrnuje azylově relevantní důvod, ale dokonce představuje rutinní záležitost v oblasti soukromoprávních vztahů, a to i v České republice.
13. Kontext žalobcovy žádosti pak významně dotváří následující: přirozenou reakcí člověka prchajícího před specifickým druhem nebezpečí je úsilí takto ohroženého jedince domoci se jistého útočiště, jakmile se ocitne mimo dosah této k úniku stimulující hrozby. Členské státy Evropské unie ve shodě sdílí lidskoprávní étos, který artikuluje Listina základních práv EU coby součást unijního primárního práva. Hledá-li tedy občan třetího státu ochranu před formami útlaču podle zákona o azylu, má tak učinit bezprostředně po vstupu na území prvního členského státu EU, a to žádostí o mezinárodní ochranu adresovanou jeho správnímu orgánu. Jinak zavdává příčinu k seriózním úvahám stran jiných motivů k podání dotčené žádosti, než jsou ty motivy, jež kvituje pododvětví azylového práva. Jak žalobce vypověděl, vycestoval z Vietnamu. Poté, dříve než vstoupil na území ČR, žil podle svých slov z azylového správního řízení od roku 2019 do roku 2021 v Rumunsku, které je

stejně jako ČR členským státem EU. Do ČR přijel v únoru 2023. V Rumunsku o azyl nežádal. Mezi Rumunskem a Českou republikou se nalézají minimálně dva členské státy EU (Maďarsko, Slovensko). Ani v nich o azyl žalobce nepožádal. V ČR požádal o azyl až po svém zajištění za účelem správního vyhoštění. Již tyto základní souvislosti plynoucí ze spisového materiálu podporují tezi o účelovosti žalobcovy azylové žádosti. Přesněji o snaze žalobce legalizovat si na území ČR pobyt „pět minut po dvanácté“.

14. K argumentaci ohledně tvrzených komparativně horších socioekonomických poměrů Vietnamu soud nejprve předloží drobný historický exkurz: současné azylové právo se v západních právních kulturách vyvinulo na základě úsilí poučit se z lekce 20. století. Tehdy i velká část zemí civilizačního západu, včetně české, prošla bolestivou zkušeností s rozmanitými formami centralizovaného útlaču. Tyto formy vždy spojovalo jedno: státem organizovaná perzekuce obyvatelstva. Ta probíhala nejčastěji buď na základě kritéria původu (např. etnického či rasového), nebo přesvědčení (zpravidla politického, potažmo náboženského). Memento na tomto právním poli ztělesňoval a ztělesňuje především tragický osud Židů pod hrůzovládou nacismu, dále též disidentů v prostoru někdejšího sovětského bloku. Aby se obětem tohoto zjevného bezpráví alespoň trochu zmírnilo jejich utrpení, vyvinul se institucionálně propracovaný systém hostitelské ochrany jinými (ve smyslu svobodnějšími) státy. Zde leží těžiště azylového práva doposud (vizte rozsudek Krajského soudu v Plzni č. j. 60 Az 51/2021-49 ze dne 30. 11. 2021).
15. Optikou výše řečeného žalobcová socioekonomická argumentace na poli azylového práva nemůže uspět. A uspět nemůže ani v dalším ohledu. Rozsudek musí totiž vždy obstát rovněž v obecné rovině, tzn. zde jak z pohledu sporů na poli azylového práva příbuzného druhu, tak stran intencí českého cizineckého práva coby celku. Pakliže by soud přímo přijal žalobcovu argumentaci ve smyslu, že cizinci i při prokázaném nelegálním pobytu náleží v ČR mezinárodní ochrana za předpokladu, že státní sociální systém či pracovní trh v jeho vlasti není na české či většinové evropské úrovni, potom by také nepřímou přiznal azylové právo prakticky všem nelegálně pobývajícím občanům třetích států, s výjimkou cizinců příslušících k hospodářsky zcela nejrozvinutějším státům mimoevropského světa. Toto právo by jim přitom přiznal, aniž by ve své vlasti (alespoň potenciálně) čelili hrozbě pronásledování, resp. vážné újmy. De facto by mezinárodní ochranu proměnil ve formu univerzálně nárokovatelné „sociální dávky“. Tímto (žalobcem podsouvaným) „rozšafným“ výkladovým přístupem by se soud od ustálené podoby azylového práva vzdálil do té míry, že by jej učinil zcela zbytným, což v žádné perspektivě nelze označit za úmysl zákonodárcův.
16. Závěrem soud citačně odkazuje na rozsudek NSS č. j. 5 Azs 37/2003-46 ze dne 22. 1. 2004: *„Poskytnutí azylu je specifickým důvodem pro povolení pobytu cizince na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytů cizinců na území republiky tak, jak jsou upraveny zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů.“* Nebo na rozsudek NSS č. j. 7 Azs 187/2004 ze dne 24. 2. 2005: *„Azylové řízení je prostředkem poskytnutí ochrany těm příslušníkům cizích států, kteří jsou na území státu původu vystaveni pronásledování ve smyslu tohoto zákona nebo kteří mají odůvodněný strach z takového pronásledování. Jak je patrné, zákonodárce nekonstruoval toto řízení jako prostředek k legalizaci pobytu na území České republiky či jako možnost získat zde pracovní povolení. Jestliže tedy stěžovatel žádá o legalizaci pobytu v České republice, bude se muset podrobit režimu jiného zákona, a to bez ohledu na „složitost mechanismů“, které tento upravuje.“*

17. Z uvedených důvodů soud žalobu zamítl podle § 78 odst. 7 s. ř. s. Žalobce neměl ve věci úspěch a úspěšnému žalovanému nevznikly náklady nad rámec běžné úřední činnosti. Žádný z účastníků tak nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 věta první s. ř. s.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat do dvou týdnů po jeho doručení kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu se sídlem Moravské náměstí 6, 657 40 Brno, který o kasační stížnosti rozhoduje. Lhůta je zachována, byla-li kasační stížnost podána u Krajského soudu v Plzni. Jestliže kasační stížnost ve věcech, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost. (§ 12 odst. 1, § 102, § 104a, § 106 odst. 2 a 4 s. ř. s.).

Plzeň 24. července 2023

Mgr. Jana Komínková v.r.
samosoudkyně